

Dr. habil BALÁZS SÁNDOR
tanszékvezető főiskolai tanár
Eszterházy Károly Főiskola
Eger

Elemzések és fejlesztő technikák

A Berzsenyi Dániel Főiskola Neveléstudományi Intézete gondozásában jelent meg a tanító- és a tanárjelöltek számára *dr. Daróczy Sándor és dr. Koncz István* újabb kétkötetes módszertani jegyzete *Szocio-pedagógiai analízisek és fejlesztő technikák – interdiszciplináris megközelítésben* – címmel.

A neveléstudomány jeles képviselőinek vállalkozása ez esetben is elismerésre érdemes. Kutatásaik „eredményességét az elméleti megalapozás és az empirikus-kísérleti vizsgálatok összehangolása, egységük megteremtése biztosíthatja. Ebben az egységben különösen fontos a tényfeltárás, a korszerű diagnosztika eszközeinek a felhasználása, s közben az új megoldásra ösztönző eljárások kidolgozása” – írják a szerzők a bevezetőben.

Céljuk egyértelmű: vizsgálati módszereket, eszközöket, technikákat kíván a szerzőpáros a pedagógusjelöltek, illetve a pedagógusok számára megfogalmazni a személyiség tevékenységrendszerének, tudati állapotának, szociális kapcsolatainak vizsgálatához.

A nevelési folyamat történéseinek megragadása, vezérlése a legösszetettebb feladatok egyike. Azok vizsgálata még ezeknél is problematikusabb. Emlékeztetek a 60-as évektől folyó neveltségi szintvizsgálati próbálkozások, amelyek a nevelés tervezésével voltak összefüggésben. Akkor is, azóta is érzékelhető, hogy a személyiség megismerésére, fejlettségének mérésére még nem sikerült olyan technikákat, eszközöket kitalálni, amelyek eredményére építeni lehetne.

Jelenünkben – a problémákat érzékelve – a nevelésközpontúság fogalmazódik meg pedagógiánk fő feladatának. A nevelésnek viszont elengedhetetlen feltétele a személyiségismeret. E tényből következik, hogy örömmel kell fogadni minden olyan kezdeményezést, amely módszertani segítséget nyújt, technikai tanácsokat ad a tanítóknak, tanároknak, illetve a pedagógusjelölteknek.

Daróczi és Koncz professzorok köteteiben kiváló gyűjteményét nyeri az olvasó a módszertani lehetőségeknek, amelyek sok-sok kutatótól és gyakorló pedagógustól származnak.

Az első kötet vizsgálati módszereket tartalmaz az érték-, a nevelés- és az oktatásszociológia köréből. Néhány sokat mondó cím a tartalomból: Tulajdonságválasztási teszt, Tanulói értékválasztás, A közösség értékrendje, Az egyén értékrendje, Értékorientációs vizsgálat, Társválasztási vizsgálat, Empátiavizsgálat, Kommunikációs stílus, Önismereti teszt, Emberismeret, Önmegvalósítás és pályakép, Tantestület működése, Iskolai demokrácia, Iskolához való viszony, osztályfőnöki órákhoz témajavaslatok, Szociometriai mérések.

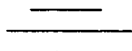
A II. kötet gyermekismereti technikákat tartalmaz. A szerzők bevezetőjükben az aktualitásra hivatkozva fogalmazzák meg, hogy mélyre ható változásokat tükröző társadalmunkban a nevelők számára biztos fogódzókra van szükség, „hiszen az iskolát egy új fogyasztási szokásokban bővelkedő, s erőteljesen az anyagi javakra, a presztízs-mozzanatokra figyelő közhangulat övezi. Ez a fiatalok körében is felerősítette a mihamarabbi önállóság igényét.” Tény, hogy ez a tanulóiifjúság már más, mint minden előző. Nagyobb lett a mozgásteret, korán ismerkedett meg a felnőttzerepekkel, mint például az önálló pénzgazdálkodás, élvezeti cikkek fogyasztása stb.

A szakirodalomból is jól ismert szerzők e második kötetben olyan mérőeszközöket mutatnak be, amelyek alkalmasak a családok életének feltárásához, a tanulói teljesítmények mérésére, a pályaválasztási kérdések vizsgálatára stb.

E kötetben olvashatunk a tanulói személyiség megismeréséről, az önismeret jelentőségéről, a nevelői és növendéki viszony pszichológiai kérdéseiről, a vizsgálati eljárásokról, a diákok és a tanárok tréningjeiről, valamint kiváló válogatást kaphatunk jól alkalmazható tesztekéről.

Az ellenőrző kérdések és a bibliográfiák tovább növelik a kötetek értékét, alkalmazhatóságát.

Ajánlom a szombathelyi tudományos műhely kiadványát a pedagógusjelölteknek, a gyakorló pedagógusoknak, a pedagógus-továbbképzések résztvevőinek éppen úgy, mint a neveléssel bárhol is foglalkozóknak.

DR. OLÁH JÁNOS

főiskolai tanár

SZTE Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar

Szeged

Susan Forward: Mérgező szülők

Újabb fontos könyv jelent meg a Háttér Kiadó gondozásában Kövi György kitűnő fordításában, mely mindenki számára tanulságokat fogalmaz meg.

A szerző bevezetőjében elmondja, hogy több millióan lehetnek azok, akiknek fogalmuk sincs arról, miért nincs rendben az életük. Susan Forward 18 évi terapeutaként eltöltött idő alatt sok emberrel találkozott, akinek sérülést szenvedett az önértékelése, mert valamilyen szülő rendszeresen verte, kritizálta, „viccelt vele”. A könyv írója terápiás gyakorlatában az „akkor” élményéről áttevődött a hangsúly az „itt és most” helyzetre, mivel az emberek nehezen látják be, mennyire befolyásolja életüket a szüleikhez fűződő kapcsolatuk. Szüleink ugyanis mentális és emocionális magvakat ültetnek el bennünk – magvakat, amelyek velünk együtt fejlődnek és növekednek. Egyes családokban ezek a szeretet, a tisztelet és a függetlenség magvai. Sok más családban azonban a félelem, a kényszer és a büntudaté.

A legtöbb gyerek fel tudja dolgozni szülei alkalmankénti dühkitöréseit, ha mellette sok szeretetben és megértésben részesül. Sok az olyan szülő viszont, akinek negatív viselkedési formái állandóan és túlnyomórészt jelen vannak a gyermek életében. Ezek a szülők okozzák a sérülést. Ezek a „mérgező szülők” (toxic parents).

Az ilyen szülők által okozott érzelmi károsodás méregként terjed szét a gyerek egész lényében. A mérgező szülők szinte mindannyian hasonló tünetektől szenvednek: a sérült önértékeléstől, ami önpusztító viselkedésformák előidézője. Mindannyian értéktelennek, szeretetre méltatlannak és alkalmatlannak érzik magukat. Önmagukat hibáztatják, mert a szüleik bántották őket, mert így tudják elviselni azt a tényt, hogy szüleikben, a védelmezőikben nem bízhatnak meg.

Susan Forward bevezetőjében egy kérdőívet is ad az olvasó kezébe, mely a következő problémákra kérdez rá: gyerekkori kapcsolata szüleivel, felnőttkori élete, felnőttkori kapcsolata szüleivel. A kérdésekre nehéz válaszolni, mert nehéz olykor bevallani az igazságot, hogy mennyi sérülést okoztak nekünk a szüleink. A szerző az egyszerűség kedvéért a kérdéseket többes számban fogalmazta meg, még ha az olvasó válasza csak az egyik szülőre vonatkozik is.